

АЙЗЪК АЗИМОВ
ОТКРИТИЕТО НА УОЛТЪР
САЙЛС

Превод от английски: Александра Каназирска, 1978

chitanka.info

Уолтър Сайлс не за първи път размишляваше, че животът е суров и безрадостен. Той обгърна с поглед жалката си лаборатория и зла усмивка изкриви устните му. Да стърчи в тая мръсна дупка, да се блъска над случайни анализи на руди, които едва изплащаха най-необходимата химична апаратура, докато други, които вероятно и наполовина не струваха колкото него, работят в едри индустриални концерни и не знаят що е мъка.

Той погледна през прозореца към озарения в червено залез над Хъдзън и мрачно се замисли, че все още не знае дали тия последни негови опити ще му донесат славата и състоянието, към които така се стремеше, или всичко ще се пукне като сапунен мехур.

Незаклучената врата изскърца и през пролуката надникна веселото лице на Юджин Тейлър. Сайлс му махна за покана и след лицето в лабораторията се появи целият Тейлър.

— Здравей, стари пияницо! — това прозвуча гръмко и безгрижно. — Как върви работата?

Сайлс неодобрително поклати глава.

— Завиждам ти, че можеш да гледаш тъй леко на живота, Джин. Работите, ако това те интересува, вървял лошо. Трябват ми пари, а пари няма.

— Че аз да не би да ги имам? — разсмя се Тейлър.

— Да, но струва ли си да се огорчаваш от това? Ти си на петдесет и освен плешивостта нищо друго не те е огорчило досега. А аз съм само на тридесет и се каня да запазя моите прекрасни кестеняви коси!

Сайлс разтегна устни в усмивка и продължи:

— И все пак аз ще имам пари, Джин. Потърпи и ще видиш.

— Твоите нови надежди оправдаха ли се?

— Да се оправдаят? Да, ти всъщност още не знаеш всичко. Добре, ела тук. Ще ти покажа докъде е стигнал прогресът.

Тейлър отиде до масичката, на която се намираще дървена стойка с епруветки. В една от тях с метален блясък лъщеше около половин дюйм от някакво вещество.

— Сплав от натрий и живак или както я наричат, натриева амалгама — поясни Сайлс. Той взе колбата с надпис „разтвор на амониев хлорид“ и наля от него малко в епруветката. Натриевата амалгама моментално се превърна в рохкава шуплеста маса. — Това —

продължи Сайлс — е амонячна амалгама. Амониевият радикал (NH_4) тук реагира като метал и образува съединение с живака.

Той изчака края на реакцията, изля събраната в епруветката течност и каза:

— Амониевата амалгама е твърде неустойчиво съединение, затова трябва да се работи бързо. — Той взе колбата със светложълт, приятно миришеш разтвор и напълни епруветката, разклати я известно време и амониевата амалгама изчезна: по дъното се търкаляше само капка течен метал.

Тейлър се втренчи в нея с отворена уста:

— Какво става тук?

— Тази жълта течност е сложно производно на хидразина, мое откритие, което нарекох амоналин. Още не съм извел формулата му, но това не е важно. Работата е, че амоналинът притежава свойството да отделя амония от амалгамата. Сега на дъното на епруветката остана чист живак. Амоният отиде в разтвора.

Равнодушието на Тейлър предизвика у Сайлс възбуждение.

— Но нима ти не разбираш? Аз съм на път да получа амоний в чист вид, което досега се смяташе за невъзможно! Решението на такава задача означава слава, признание, Нобелова награда и може би още много други неща.

— Това, да — гласът на Тейлър звучеше почитателно. — Не мислех, че това жълто нещо е толкова важно. — Той се приближи до епруветката, но Сайлс го спря:

— Аз още не съм довършил всичко, Джин. Трябва да го получа във вид на свободен метал, а това още не ми се удава. Всеки път, когато се опитвам да изпаря амоналина, амоният неизменно се разлага на амоняк и водород... Но аз ще го получа!

* * *

Две седмици по-късно Тейлър бе извикан бързо в лабораторията и той препусна в предвкусане на забележителни новини.

— Получи ли го? Нима успя да го получиш?

— Получих го и това е още по-забележително, отколкото си мислех! Работата струва милиони! — очите на Сайлс излъчваха екстаз.

— Досега решавах задачата от погрешния ѝ край. Подгряхах разтвора и амоният се разлагаше. Сега приложих охлаждане. Стана като при обикновена саламура, която при бавно замръзване дава безсолен лед, а солта кристализира. За щастие температурата на замръзване на амоналина е 16 градуса по Целзий, тъй че не е нужно силно охлаждане.

С театрален жест той посочи към стоящата в стъклен контейнер мензурка с бледи иглообразни кристали, покрити с тънка мътножълта ципица.

— А контейнерът за какво е? — полюбопитствува Тейлър.

— Трябваше да го напълня с аргон, за да може амоният, ето това жълто вещество върху кристалите на амоналина, да се запази в свободен вид. Той е толкова активен, че реагира с всичко освен с инертните газове.

Тейлър възторжено потупа по раменете самодоволно усмихващия се свой събеседник.

— Почакай, Джин, ти още не си видял най-важното.

Сайлс повлече приятеля си към другия край на помещението и посочи друг контейнер, в който лежеше къс жълт метал — блестящ, искрящ, лъщящ.

— Това, приятелю, е амониев окис (NH_4O_2), получен от свободния метален амоний с помощта на абсолютно чист въздух. Той е напълно инертен. Този запечатан контейнер по-специално съдържа известно количество хлор, а реакция не протича. Стойността на окиса не превишава тази на алуминия, дори е по-евтина, а по външен вид той е по-разкошен от истинското злато. Представяш ли си какви възможности се крият тук?

— И още как! — възкликна Тейлър. — Ти ще завоюваш цялата страна. Ще можеш да създадеш амониеви украшения и амониеви съдове и милион други неща. А бог знае колко приложения ще намери това в промишлеността! Ти забогатя, Уолт, ти забогатя!

— Ние забогатяхме — меко го поправи Сайлс и отиде към телефона. — Трябва да съобщя в пресата. Искам веднага да започна да правя пари.

Тейлър се намръщи.

— Може би е по-добре да задържиш тая работа още в тайна, Уолт.

— О, нямам намерение да споделям с тях секрета на производството. Ще им кажа само в общи линии самата идея. При това ние сме в безопасност: заявката за патент вече се намира във Вашингтон.

Сайлс се лъжеше! Близките дни се оказаха твърде опасни и за двамата приятели.

* * *

Дж. Торогмортън Банкхед^[1] беше в числото на тъй наречените „крале на индустрията“. Като оглавяващ „Екми хромиум“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“ той несъмнено заслужаваше тази титла, но за своята покорна, многострадална съпруга той всякога беше просто жлъчен, вечно недоволен съпруг, особено на закуска. А в момента той закусваше.

Като шумолеше сърдито с вестника, той ухапа един сандвич и процеди:

— И този човек управлява страната! — Банкхед с отвращение тикна показалеца си в тлъстото заглавие. — Казвал съм го и пак ще го повторя: той е полудял. И няма да се умири...

— Джоузеф, умолявам те — промълви жена му, — ти целият почервения. Не забравяй за кръвното си. Знаеш, че лекарят ти забрани да четеш новините от Вашингтон, щом така те вълнуват. Чуй ме, скъпи, какво ще ти разкажа за нашата готвачка Тя...

— Лекарят е глупак, а и ти не си по-добра! — изкрещя Дж. Т. Банкхед. — Ще си чета всичко, което ми е угодно, и ще почервениявам колкото си искам! — Той поднесе чашката към устата си, предварително намръщен, и отпи от кафето. Изведнъж в очи му се хвърли малка бележка долу на страницата: „Един учен открива сурогат на златото“. Чашката увисна във въздуха, погледът му бързо зашари из редовете „... Новият метал, заявява ученият, безкрайно превъзхожда хрома, никела и среброто като материал за евтини и прекрасни бижутерии изделия. Всеки чиновник, заяви професор Сайлс, който получава 20 долара седмично, ще се храни в амониеви чинии, които изглеждат по-скъпи от златните блюда на индуските набаби. Не съществува...“

Но Дж. Торогмортън Банкхед не чете по-нататък Пред очите му затанцуваха руините на „Екми хромиум“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“ и при това кошмарно видение чашката заподскача в ръката му и върху панталоните му се разля горещо кафе.

Жена му скочи разтревожена.

— Какво стана, Джоузеф?

— Нищо! — изхриптя Банкхед. — Нищо! За бога, престани да ми досаждаш!

И разярен, той изскочи от стаята, като предостави на жена си сама да търси във вестника онова, което може така да го развълнува.

* * *

В бара „При Боб“ на Петнадесета улица обикновено във всяко време беше пълно с народ, но тази сутрин, за която става дума, тук имаше само пет-шест лошо облечени мъже, които се бяха скупчили около дебелия и важен Питър Кв. Хорнсвогл^[2], бивш конгресмен.

Питър Кв. Хорнсвогл, както обикновено, ораторствуваше. И темата му, както обикновено, беше свързана с неговата дейност в Конгреса.

— Помня един аналогичен случай в Конгреса, когато се изказах против този аргумент със следното възражение: „Достопочтените джентълмени от Невада в своето заявление пропускат един твърде важен аспект на проблема. Те забравят, че в интерес на всички американци е незабавно да се заемем с машинките за белене на ябълки, защото, джентълмени, тези машинки определят бъдещето на овощарството като цяло, а овощарството, от своя страна, е основа на цялата икономика на великия и славен народ на Съединените Американски Щати“ — той направи пауза, отпи глътка бира и тържествуващо се усмихна. — Не мога да не ви потвърдя, джентълмени, че Камарата на представителите ми отвърна с буря от овации.

Един от слушателите възхитено поклати глава.

— Наистина сте развързан в езика! Вие сте истински сенатор!

— Да — подкрепи го барманът, — просто е срамно, че се провалихте на последните избори.

Бившият конгресмен се поразмърда и с подчертана важност започна:

— Известно ми е от достоверни източници, че в тази избирателна кампания подкупите са достигнали безпрецедентни размери... — Той внезапно замлъкна и спря погледа си върху вестникарската бележка в ръцете на един от своите слушатели. Той му измъкна рязко вестника и в пълната тишина прочете съобщението. Когато отново се обърна към аудиторията си, очите му горяха:

— Трябва да ви напусна, приятели. Неотложна работа ме призовава. — Той се наведе над тезгяха към бармана и снижи гласа си до шепот. — Имате ли 25 цента? Сега видях, че от разсеяност съм си забравил портмонето. Парите, естествено, ще ви върна още утре.

И като стисна неохотно подадените му центове, Питър Кв. Хорнсвогл напусна бара.

* * *

В малка тъмна стаичка някъде към Долния край на Първо авеню Майкъл Мегър, по-известен на полицията като Майк Стрелеца, почистваше своя надежден револвер и мънкаше някаква лишена от мелодия песен. Вратата изскърца и Майк се обърна.

— Ти ли си, Слипа?

— Да — в стаята с рамото напред се промъкна намръщено човече. — Нося ти вечерния вестник. Копиите все още мислят, че тая кражба е работа на Брегони.

— Тъй ли? Че добре... — Той отново се наведе над револвера си — Какво друго ново?

— Някаква си стринка се чалдисала и се самоубила. Друго няма. — Той хвърли вестника на Майк и излезе.

Майк се протегна назад и лениво разлисти вестника. Едно заглавие му се стори любопитно и той прочете кратката бележка. Когато свърши, захвърли вестника, запали цигара и потъна в размишления. После стана и отвори вратата.

— Ей, Слипи, ела тук! Има работа.

* * *

Уолтър Сайлс беше пиян от щастие. Горд като пуяк, той важно се разхождаше из лабораторията, опивайки се от току-що придобитата слава. Юджин Тейлър, не по-малко щастлив, седеше и го гледаше.

— Как се чувствуваш като знаменитост?

— Като един милион долара. Именно за такава цена ще продам тайната на металния амоний. От сега нататък ще бера плодовете.

— Предостави практическата страна на мене, Уил. Днес ще се свържа със Стейпълз от „Игл стийл“. Той ще ти заплати добре.

На вратата се позвъни и Сайлс се втурна да отвори.

— Тук ли живее Уолтър Сайлс? — Посетителят беше едър мъж с надменно изражение и зли очи.

— Аз съм Сайлс. Мене ли търсите?

— Да. Наричам се Джоузеф Торогмортън Банкхед. Аз представлявам „Екми хромиум“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“. Имам малка работа с вас.

— Моля, заповядайте! Това е Юджин Тейлър, моят съдружник. Можете да говорите пред него.

— Отлично — Банкхед тежко се отпусна на стола. — Мисля, че се досещате за причината на моето посещение.

— Навярно сте прочели във вестника за металния амоний.

— Точно така. Дойдох да видя дали това откритие действително съществува и ако съществува, да го купя.

— Можете да се убедите сам, сър — Сайлс заведе магната до контейнера с аргон, който съдържаше няколко грама амоний. — Ето метала. А тук вдясно е неговият окис, който, колкото и странно да е, се оказва по-метален от самия метал. Именно него вестниците нарекоха „сурогат на златото“.

Тревогата, която обхвана Банкхед при вида на този окис, изобщо не се отрази по лицето му.

— Дайте ми ги.

— Не може, мистър Банкхед — поклати глава Сайлс. — Това са първите в света образци на амония и неговия окис. Те ще отидат в музея. Но ако желаете, лесно ще ви приготвя други.

— Ще трябва да го сторите, ако разчитате на моите пари. Вие ще ми изготвите доказателствата и аз ще купя вашия патент за... е, добре, за хиляда долара.

— За хиляда! — в хор извикаха Сайлс и Тейлър.

— Твърде прилична цена, джентълмени.

— Един милион, това е прилична цена! — възмути се Тейлър. — Това откритие е златоносна жилка.

— Чак милион! Вие блънвате, джентълмени. Работата е там, че моята компания вече няколко години разработва получаването на амоний и сега сме на прага на откритието. За съжаление вие ни изпреварихте с една-две седмици и за да избавя компанията от излишна работа, аз съм готов да закупя от вас патентите. Но вие, естествено, разбирате, че в случай на отказ ние ще продължим работата и по собствен метод ще получим метала.

— Ако направите това, ще ви дадем под съд — заяви Тейлър.

— А имате ли пари за едно продължително и скъпо съдебно дело? — Банкхед подло се усмихна. — Аз, знаете ли, ги имам. Но за да ви докажа, че не съм дребнав, ще ви дам две хиляди долара.

— Вие чухте цената ни — хладно отвърна Тейлър.

— И моята цена е окончателна, джентълмени — Банкхед се наклони да си тръгне. — Уверен съм, че като поразмислите, ще приемете моето предложение.

Като отвори внезапно вратата, Банкхед видя внушителна фигура, която жадно бе прилепнала до ключалката, и ехидно се подигра по неин адрес. Смутеният конгресмен скочи на крака и като не можа да измисли нещо по-умно, започна любезно да се кланя. Финансистът с презрителна насмешка се отдалечи, а Питър Кв. Хорнсвогл влезе, хлопна вратата зад гърба си и застана пред зашеметените Сайлс и Тейлър.

— Този човек, уважаеми господа, е богат злодей, икономически роялист. Такива предатели погубват нашата страна. Вие съвършено правилно отблъснахте неговото предложение — той положи ръка върху гърдите си и благосклонно се усмихна.

— Кой сте вие, дявол да ви вземе? — раздразнено попита Тейлър, когато успя да се съвземе от вцепенението си.

— Аз? — удиви се Хорнсвогл. — Е... е..., но аз съм Питър Квинтус Хорнсвогл и вие би трябвало да ме познавате. Миналата

година бях член на Камарата на представителите.

— И понятие нямам за вас. Какво искате?

— Господи! Аз прочетох за вашето забележително откритие и дойдох да ви предложа услугите си.

— Какви услуги?

— Вие навярно сте хора неопитни. Заради вашето ново откритие край няма да имат такива нехранимайковци като тоя Банкхед. На вас ви е съвършено необходим един практичен, познаващ живота човек, като мене примерно. Аз бих могъл да поема всички делови въпроси, разните там детайли, да се погрижа...

— От добро сърце вероятно? — язвително се осведоми Тейлър. Хорнсвогл тревожно преглътна.

— Е, разбира се, аз помислих, че за това ще ми се полага известна част от печалбата от вашето откритие.

Сайлс, който до този момент не бе проронил и дума, рязко скочи:

— Вън! Чувате ли! Вън, докато не съм извикал полиция!

— Но, професор Сайлс, умолявам ви, не се вълнувайте — Хорнсвогл отстъпи към вратата, която Тейлър широко разтвори, и излезе, като ругаеше сам себе си, когато вратата се хлопна зад гърба му.

Сайлс в изнемога се отпусна на стола.

— Какво ще правим, Джин? Той дава само две хиляди. Преди една седмица не смеех и да мечтая за подобна сума, но сега...

— Глупости! Той ни баламосва. Слушай, веднага ще се свържа със Стейпълз. Ние ще се споразумеем с него, ще измъкнем колкото можем, а ако после възникнат усложнения с Банкхед... е това си е Стейпълзова работа — той потупа приятеля си по рамото. — Нашите вълнения практически свършиха.

За съжаление той грешеше. Вълненията им едва сега започваха.

* * *

Един невзрачен на вид субект с очички като мъниста, вперени в къщата им, стоеше на отсрещния тротоар. Всеки внимателен полицай би познал в тоя субект Слипи Игнез, но наблизо нямаше внимателни полицаи.

— Чудо! — измърмори Слипи. — Вързано ми е в кърпа: етажът нисък, прозорчето лесно ще го разбием, сигнализация няма, никакви други такива глупости... — И като изхъмка със задоволство, той се отправи към дома си.

* * *

Идеи се намираха не само у Слипи. Питър Кв. Хорнсвогл също кроеше в масивния си череп странни планове — планове, изискващи нелегални средства.

Не бездействуваше и Дж. Торогмортън Банкхед. Човек енергичен, както се казва „предприемчив“, и изобщо необременен със съвест, която би му попречила да „предприема“, той естествено бе склонен най-малко от всичко да заплати един милион долара за секретата на амония, затова реши да навести един особен свой познат.

Това познанство беше твърде полезно, но същевременно и твърде съмнително и Банкхед сметна за по-добре да направи визитата си с максимална предпазливост. Впрочем състоялият се разговор завърши с пълното задоволство и на двете страни.

* * *

Уолтър Сайлс се пробуди от неспокойния се сън и известно време напрегнато се вслушва. После стана и бутна Тейлър. Отговорът бе някакво неясно мърморене.

— Джин, събуди се! Хайде, ставай!

— Ъ? Какво има? Защо ме...

— Мълчи! Слушай!... Чуваш ли?

— Нищо не чувам. Какво те прихваща?

Сайлс му направи знак да мълчи. Долу в лабораторията отчетливо се чуваше някакво шумолене.

Тейлър окончателно се разбуди и опули очи.

— Крадци! — прошепна той.

Приятелите тихичко се измъкнаха от спалнята, наметнаха халатите и по пантофи безшумно тръгнаха надолу. С револвер в ръка,

Тейлър предшествуваше химика. Двамата се спуснаха до средата на стълбата, когато внезапно се разнесе изплашен възглас, а после започна неразбран шум. Чу се трясък от разбито стъкло.

— Моят амоний! — отчаяно се завайка Сайлс и като блъсна Тейлър, се втурна надолу.

Една крачка пред ругаещия си приятел химикът нахлу в лабораторията и запали осветлението. Двете тела на пода прекратиха схватката и замигаха, ослепени от ярката светлина. Тейлър се прицели в тях.

— Срамна история! — възмути се той:

Един от побойниците се понадигна и като грижливо бършеше порязаната си ръка, успя все пак с достойнство да превие в поклон измърляната си фигура. Това беше Питър Кв. Хорнсвогл.

— Несъмнено обстоятелствата ще ви се сторят подозрителни — започна той, като нервно поглеждаше неподвижното дуло на пистолета. — Но аз много лесно ще ви обясня всичко. Виждате ли, въпреки оказания ми от вас груб прием аз запазих приятелските си чувства към вас двамата. Затова като човек опитен, който познава цялата низост на човешката природа, реших да наглеждам вашия дом, понеже забелязах, че не бяхте се погрижили да вземете никакви предохранителни мерки. И представете си моето удивление, когато съзрях как у вас през прозореца се промъква този мерзавец — той посочи все още седящия на пода престъпник със сплескан нос. — Без да се замисля дори, аз рискувах живота си, за да спася вашето велико откритие. И наистина заслужавам награда. Не се съмнявам, че сега вече ще разберете, че за вас съм неоценим, и ще преразгледате вашето първоначално решение.

Тейлър го изслуша с откровена насмешка.

— Великолепен лъжец сте! — той не би спрял дотук, но го прекъсна гласът на втория нашественик:

— Лъже, стопанино! Тоя тлъст лигльо ме клевети. Аз само изпълнявах заповеди, стопанино! Един тип ме нае да разбия касата ви. Аз просто исках честно да изкарам малко парици. Само да разбия касата, стопанино. Никому не съм искал да причиня зло. Но тъкмо се канех да започна работата... е, може да се рече, загряхах, изведнъж скивам, че тук се е промъкнало това чучело. Влиза и — право към

касата! Но конкуренти естествено не обичам. Хвърлям се върху му, значи, а изведнъж...

Но Хорнсвогл го прекъсна високомерно:

— Нима ще повярвате думите на един гангстер вместо думите на човек, който — смело мога да кажа — е един от най-известните членове на...

— Омитайте се и двамата! — кресна им Тейлър и заплашително размаха револвера си. — Сега ще извикам полицията и тогава можете нея да баламосвате с вашите басни. Уолтър, всичко наред ли е?

— Струва ми се — Сайлс свърши прегледа на лабораторията. — Разбира се, само празните съдове. Всичко останало си е на мястото.

— Тогава... — започна Тейлър, но пресекна.

На прага изникна някакъв тип с нахлупена до очите шапка. Добре прицеленият му револвер в един миг промени ситуацията.

— Хвърляй оръжието! — заповяда той.

Тейлър неохотно разтвори пръсти. Влезият язвително изгледа и четиримата.

— Значи налице са двама съперници. Популярно местенце е тук!

Тейлър и Сайлс го гледаха тъпо. Хорнсвогл шумно заскърца със зъби. Другият бандит промърмори:

— Господи, помилуй! Та това е Майк Стрелеца!

— Точно така! — отчетливо потвърди Майк. — Майк Стрелеца. Мнозина ме познават и отлично знаят, че не се боя да натисна спусъка, когато ми се прище. Ей, плешивий, извади всичко, което имаш там. Ти знаеш: книжата за фалшивото злато. По-бързичко! Ще броя до пет.

Сайлс бавно приближи към касата в ъгъла. Майк направи крачка назад, за да го пропусне, и непредпазливо бутна с ръкава си поличката. Стъкленицата с натриев сулфат се залюля. Осенен от внезапна идея, Сайлс закрещя:

— Господи! Внимателно... нитроглицеринът!...

Стъкленицата тупна на пода и се разби със звън. Майк неволно извика и подскочи. Тейлър мигновено му подложи крак, а Сайлс грабна оръжието на Тейлър, за да постави под прицел другите. Но от това всъщност нямаше нужда: бандитите се възползуваха от суматохата и изчезнаха светкавично.

Тейлър и Майк, счепкани един в друг, се търкаляха по пода. Сайлс отчаяно подскачаше наоколо, търсейки удобен момент да

доближи револвера си до гангстерския череп.

Но това не му се удаде. Майк се изви, нанесе силен удар по брадичката на Тейлър и хукна да бяга. Сайлс стреля подире му, но не го улучи. А да преследва Майк не си струваше. Със струя студена вода той възвърна съзнанието на Тейлър и простена:

— Какво ще правим, Джин? Вече и животът ни е в опасност. Никога не съм допускал възможността да ни окрадат. И защо ли се свързах веднага с пресата?

— Не си струва да говорим сега за това! Преди всичко да се насним. Те няма да се върнат вече тази нощ. А утре сутринта ще идеш в банката и ще дадеш там книгата на съхранение, което отдавна трябваше да сториш. В три часа тук ще бъде Стейпъл, а след това ще си живеем спокойно.

Химикът меланхолично поклати глава:

— Този нещастен амоний ни донесе само безпокойства. Почти съжалявам, че го открих. По-добре щеше да бъде май да си се занимавам с анализ на руди.

* * *

Той не промени мнението си и сутринта, когато се взеше във вехтичкия си автомобил към банката. Дори обичайното приспивно бръмчене на мотора не сгря душата на Сайлс. Мирното му монотонно съществуване се бе сменило с хаос.

— Богатството, както и бедността, си има свои проблеми — сентенциозно си говореше Сайлс, докато спираше пред двуетажната, облицована с мрамор банка. Той внимателно се измъкна от автомобила, раздвижи отеклите си нозе и се упъти към метящата кристална врата.

Но не достигна до нея. Два лоши образца на човешката порода изникнаха като изпод земята от двете му страни и в ребрата му опря нещо твърдо. Сайлс би отворил уста, но леден глас го предупреди:

— Тихо, плешивий, че да не си получиш заслуженото за вчерашната си дяволска шегичка с мене!

Сайлс подскочи и утихна — той позна гласа на Майк Стрелеца.

— Къде са изчисленията? — запита Майк. — Хайде, по-живо!

— Във вътрешния ми джоб — хрипливо прошепна Сайлс. Помощникът на Майк ловко измъкна от посочения джоб няколко листа.

— Това ли са, Майк?

Бегъл поглед, кимване.

— Те са! Всичко е наред! Карай, плешивий! — рязък тласък и гангстерите скочиха в автомобила си, а химикът безпомощно се просна на тротоара. Нечии добри ръце му помогнаха да се изправи.

— Нищо... — промълви с усилие той. — Просто се спънах. Не съм се наранил.

Той се довлече до банката и почти се строполи на близката скамейка. Решително не беше създаден за такъв живот!

Впрочем Сайлс се бе приготвил за случилото се. Тейлър предвиждаше нещо подобно. Пък и самият той бе забелязал, че някакъв автомобил неотлъчно го следи. И все пак в последния момент така се разстрои, че едва не погуби цялата работа.

Уолтър потръпна, с не внимателно шапката си и измъкна скритите под лентата няколко ситно изписани листа. Да ги прибере зад стоманената вратичка на сейфа беше работа за пет минути. Сайлс с облекчение пое дъх.

— Интересно — измърмори под носа си той, — какво ли ще се получи, когато се опитат да се възползват от откраднатите инструкции? — Той изкриви устни. — Ще се получи взрив!

Когато се завърна в къщи, Сайлс видя, че пред дома им се разхождат трима полицаи. Тейлър лаконично обясни:

— Охрана. За да избегнем повторението на вчерашните преживявания.

Химикът му разказа приключенията си. Тейлър намръщено кимна:

— Е, сега всичко е наред. След два часа пристига Стейпълз, а дотогава полицаите ще ни охраняват.

— Слушай, Джин — каза внезапно химикът. — Амоният ме тревожи. Не съм проверил способността му за галванопластика, а нали това е най-важното. Ами ако се изложим пред Стейпълз?

— Хм-м... — Тейлър се почеса по брадичката. — Тук си прав. Но ето какво ще сторим. Нека до пристигането му направим един опит за наше спокойствие... та макар и с лъжица.

— Безобразие — оплака се Сайлс. — Тия досадни хулигани ни принуждават да работим урбулешката, да използваме некоректни, ненаучни методи.

— Добре, добре, а като начало да обядваме.

След като похапнаха набързо, двамата се заловиха за работа. С трескава бързина приготвиха опита. Кубче с ръбове по един фут запълниха с наситен разтвор от амоналий. За катод им послужи стара изтъркана лъжица, а за анод масата амониева амалгама, отделена от останалия разтвор с надупчена стъклена преградка. За източник на електричество използваха комплект батерии.

Сайлс оживено обясняваше:

— Принципът е като при покритие с мед. Като получат електричен заряд, амониевите йони се устремяват към катода, тоест към лъжицата. При обикновени условия амоният би се разложил, но тук той е разтворен в амоналин. Амоналинът сам е леко йонизиран и ще отдаде кислорода си на анода. Това е според теорията. Сега да го проверим на практика.

Той включи веригата. Тейлър затаи дъх. В първия момент като че ли нямаше ефект и лицето на Тейлър изрази разочарование. Но после Сайлс го дръпна за ръкава:

— Гледай! — произнесе той шепнешком. — Погледни анода!

И вярно, по рохкавата повърхност на амониевата амалгама бавно полепваха мехурчета газ. Приятелите прехвърлиха вниманието си върху лъжицата. Постепенно металното й покритие започна да блести, сребристобелият оттенък се смени отначало с матовожълт. След петнадесетина минути Сайлс удовлетворено въздъхна и изключи тока.

— Всичко е нормално!

— Забележително! Извади я! Искам да я погледна!

— Как така „извади“! — ужаси се Сайлс. — Че това е чист амоний. На въздуха водните пари мигновено ще образуват с него NH_4OH . Не, ние ще постъпим иначе — той тикна към масата някакъв обемист апарат. — Това е компресор. Ще пропусна въздух през калциев двухлорид, а после ще въведа в разтвора съвършено сух кислород (смесен с азот 1:4 естествено).

Той постави наконечника на апарата в съда точно под лъжицата и бавно пропусна струя въздух. Действието бе наистина магическо. В

един миг жълтото покритие засвети, заблестя, заискри, поразявайки с необикновената си красота.

Двамата приятели гледаха очаровани това чудо. Сайлс завъртя кранчето и известно време двамата мълчаха. После Тейлър с хрипков шепот помоли:

— Извади я! Позволи ми да я докосна! Господи, каква прелест!

Почти благоговейно Сайлс извади с щипка лъжицата.

Това, което последва, никой не успя добре да обясни. По-късно развълнуваните репортери немилостиво изтезаваха двамата приятели, но нито Тейлър, нито Сайлс бяха в състояние да възпроизведат събитията от първите минути.

А ето какво се случи. Щом лъжицата се намери на открит въздух, най-ужасната от ужасните съществуващи миризми блъсна в носовете на двамата приятели — миризма, която не се поддава на описание, немислима, невероятна, кошмарна, от която цялата стая се превърна в ад.

Сайлс изпусна лъжицата. И той, и Тейлър кашляха, стенеха, задушаваша се. Гадеше им се, гърлата им се раздираха, от очите им неудържимо се стичаха сълзи.

Тейлър се наведе над лъжицата и уморено се огледа. Миризмата се усилваше, а нямаше къде да дянат проклетата лъжица — в паниката си те бяха катурнали съда с амоналин. Пътят към спасението беше само един и Тейлър го използва. Лъжицата прелитна през прозореца и падна на тротоара на Дванадесето авеню точно в краката на един от полицаите. Но на Тейлър му беше все едно.

— Събличай се — прегракнало говореше химикът. — Трябва да изгорим дрехите си. После да напръскаме лабораторията... С нещо силно миришещо... Горяща сяра... Бромов разтвор.

Те трескаво събличаха дрехите си, затова не чува позвъняването и почти не обърнаха внимание на човека, който влезе през незаключената врата. Това беше Стейпълз, лъв в човешки образ, стоманеният крал, шест фута висок.

Но още в следната секунда той изгуби цялото си величие, хукна навън и минувачите по Дванадесето авеню имаха неповторимия случай да видят този елегантно облечен джентълмен да търчи колкото му крака държат, задъхан от ридания, който събаряше по пътя си всичко, с което се сблъскваше.

В това време лъжицата продължаваше пагубната си дейност. Полицаят отдавна бе напуснал поста си и сега към физическите страдания на неволни виновници за произшествието се прибавиха и душевните мъки, предизвикани от носещия се от улицата страхотен шум.

Из съседните сгради панически бягаха мъже и жени. Пожарните коли хвърчаха, но продължаваха пътя си, без да спират. Обратно бягаха и пристигналите по тревога полисмени.

В края на краищата Сайлс и Тейлър също прекратиха съпротивата си, изскочиха от къщи само по панталони и презглава се понесоха към Хъдзън. Спряха едва когато се намериха потопени до шиите във вода и вдъхнаха благословения неотровен въздух.

Тейлър озадачено погледна другаря си.

— Но откъде е тая чудовищна миризма? Ти твърдеше, че съединението е устойчиво, а устойчивите съединения не миришат. Нали миризмата е резултат на изпарение?

— Ти помирисвал ли си някога мускус? — жално простена Сайлс. — Той мирише неопределено дълго време, като при това практически не губи от теглото си. Ние се сблъскахме с аналогичен феномен.

Те замълчаха, погълнати всеки от мислите си, и само потръпваха при лекия полъх на вятъра, който донасяше до тях лека струйка амониеви изпарения. После Тейлър рече:

— Когато те разберат, че цялата работа е в лъжицата, и се доберат до корена на тая история, боя се, че може да ни привлекат под отговорност и дори да ни затворят...

Лицето на Сайлс се удължи.

— Никога да не бях откривал тая гадост! Тя ни донесе само беди — той окончателно падна духом и шумно зариде.

Тейлър печално го потупа по плещите:

— Е, ако се размислим, не е чак толкова лошо. Това откритие ще те прослави и ти ще можеш да диктуваш условията си, ще можеш да избираш между най-едрите промишлени лаборатории в страната. А своевременно и Нобелова награда ще получиш.

— Вярно... — Сайлс отново се усмихна. — Пък може и да открия начин да неутрализирам тая миризма. Надявам се, че ще го открия.

— И аз се надявам — сърдечно го окуражи Тейлър. — Да се връщаме. Те вероятно са намерили начин да се отърват от проклетата лъжица.

[1] Торогмортън е името на улица в Лондон, на която се намират едри банки, а Банкхед означава главна банка — бел.пр. ↑

[2] Фамилното име е образувано от американската жаргонна дума за „лъже“ — бел.пр. ↑

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 31,32,33/1978 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.